

Johannes 4: “Het getuigenis van de vrouw uit Samaria”.

Orde van dienst:

Welkom

Votum en zegengroet.

Psalm 36: 2, 3

Wet: zingen Nieuw Liedboek 311

Gebed

Kinderen: bron.

Opwekking 642 “De rivier”.

Inleiding op Johannes 4: ‘Hoe het met de vrouw verder ging’.

Lezen: Johannes 4: 1-42

Zingen: GK 56 “Bij de Jakobsbron”.

Tekst: Johannes 4: 39-42

Preek

Zingen: “Ik ben” – Sela

Gebed

Collecte

Psalm 148: 1, 4

Zegen.

Kinderen: Bron.

Inleiding op preek:

Een paar weken geleden waren we in het paradijs.

We zagen hoe de Here God de mens schiep. Hij schiep de mens naar zijn beeld.

Man en vrouw schiep hij hen. Met harten om lief te hebben.

Adam schiep Hij uit het stof van de aarde. Eva schiep hij uit een rib van Adam.

Daarmee tekent de Bijbel de kwetsbaarheid van de mens: hij is maar stof.

Tekent de bijbel de eenheid en de gelijkwaardigheid van man en vrouw.

Ze zijn naakt en dus heel kwetsbaar. Heel open en kenbaar. Maar er is geen schaamte.

Ze voelen zich veilig bij elkaar.

Zo was het “in den beginne”.

Het was zeer goed.

Dan komt de slang het paradijs binnen. Met zijn leugens en roddels over God. Met zijn verleidingen om zelf God te zijn. Zelf uit te maken wat goed en kwaad is. “Jouw leven is van jouw!”.

En dan gebeurt het onvoorstelbare: Adam en Eva geloven de woorden van de slang en wantrouwen God. Breken met God en daarmee breekt tegelijk ook de liefde. Hun harten sterven.

Adam geeft de vrouw de schuld: “de vrouw die u mij gegeven hebt!”.

De vrouw geeft de slang de schuld: “De slang heeft me misleid”.

Het zoeken van eigen eer, het redden van het eigen gezicht, het grote schuld-afschuiven, begint.

Met kosmische gevolgen.

Want juist omdat God de mens zo mooi gemaakt heeft, zo goddelijk, woning van de liefde, zijn de gevolgen zo groot. De mens geeft ruimte aan het kwaad. En het kwaad baart pijn.

Alleen maar pijn.

Er komt pijn in het krijgen van kinderen en in het juist niet krijgen van kinderen.

Pijn in het huwelijk.

Pijn in het werken op een aarde vol dorens en distels.
Pijn in het leven als de dood binnendringt.
En we herkennen die pijn tot op de dag van vandaag.
God voorzegt: "Je zult je man begeren en hij zal over je heersen".
En je ziet hoe de vrouw de eeuwen door en door alle culturen heen wordt gekleineerd. Gebruikt.
Geslagen zelfs. Lustobject.
Dat is niet iets wat God wil.
Dat is de wrange vrucht van de zonde. Dat is onze cultuur.
Jezus ontmoet zo'n vrouw. Bij een bron.
Hoe gaat Hij met haar om?

Preek:

Het komt als een vloedgolf over onze samenleving heen: #metoo.
"Me too": het is ook mij overkomen. Seksuele intimidatie en misbruik. Misbruik van macht en misbruik van het lichaam van een ander.
Overall vertellen vrouwen hun verhalen. Doorbreken hun schaamte.
Verhalen over misbruik. Schunnige opmerkingen. Vervelende grappen. En zelfs verkrachtingen.
Elke dag zijn er weer nieuwe onthullingen.
Uit de filmwereld, de politiek, het toneel, bij de TV en in kerken.
Bekende mannen worden in de media openlijk beschuldigd.
Of komen er zelf alvast maar voor uit.
Het gebeurt dus niet alleen in India.
Het gebeurt overal. Soms heel subtiel. Soms met geweld.
Vrouwen blijken kwetsbaar.
En jongens en mannen vaak ook. Ook zij komen met hun verhalen.
Het is een ware schokgolf.

Wat moeten we daarmee?

Aan de ene kant is het goed, dat dit in het licht komt en dat we dus goed in de gaten krijgen wat het met mensen doet als je seksuele handelingen ondergaat tegen je wil.
Dat het mensen kapot maakt.
Niet voor niets noemen we het 'slachtoffers'.
Goed, dat er hulp gezocht wordt.
Goed dat er aangifte wordt gedaan.
Want niet de media of de volkswede moeten oordelen, maar de rechter.

Hoe doet de grote Rechter dit? Koning Jezus.

Want dit is van alle eeuwen en alle culturen. Ook Jezus kwam dit tegen.
Er wordt op een dag zomaar een overspelige vrouw voor zijn voeten gegooid.
Niet voor niets spreekt hij vaak over het huwelijk. Over het mensenhart, dat vol overspel kan zijn.
Zo komt Hij ook die vrouw uit Sichar tegen in Samaria.
En zij heeft ook haar verhaal.
Alleen: zij praat er liever niet over. De schaamte is te groot.
De mensen om haar heen praten er wel over. Ze kennen haar wel. De praatjes gaan lustig rond. Want ook aan mooie praatjes kun je lust beleven. Niet alleen aan mooie plaatjes. Dat maakt al die berichten op TV en in de kranten zo dubbel. Mensen horen dit zo graag. Lezen en kijken met rooie oortjes. Krantenoplages schieten omhoog zodra het seksleven van een of andere celebrity wordt onthuld. Wat is er veel schijnheiligheid juist op dit punt!
Maar: wat doet Jezus?
De man die echt heilig is!
Die echt mag oordelen. De hoogste Rechter. Wat doet Hij?

Wat de Here Jezus zo anders maakt, is dat hij naar de mensen toe gaat.
Hij kwam naar onze aarde toe.
Hij gaat naar de mensen toe. Wat er ook was.
Hij gaat niet in een mooie villa in Nazareth wonen. Met een bijkantoor in Jeruzalem.
En dan elke dag een krantje vol kritiek en sappige verhalen.
Nee, hij trekt door het land. Hij wil ze ontmoeten. De farizeeën en de tollenaars. De hoeren en de bedelaars. De blinden en de lammen. Hij zoekt de melaatsen op en de bezetenen.
Want Hij heeft groot nieuws: God wacht zelf wacht op hen. Ziet naar hen uit. Wil hen genezen, herstellen. Er staat een hemels koninkrijk voor hen open.
Moet je horen!

Zo trekt Hij ook met zijn leerlingen door Samaria.
Samaria ligt in het beloofde land. Tussen Galilea en Judea. Dia.
Alleen: het hoorde er niet bij.
Al eeuwenlang heerst er grote vijandschap tussen joden en Samaritanen.
Dat is begonnen bij de herbouw van de tempel.
In de loop van de 6^e eeuw voor Christus kwamen veel joden terug uit de ballingschap.
Uit Babel.
Toen ze terugkeerden lag de stad Jeruzalem in puin en de tempel was verwoest.
De ogen en de harten dreven in grote stromen tranen.
Alles moest herbouwd worden. De huizen, de muren en de tempel.
De inwoners van Samaria wilden ook graag helpen.
Maar: dat mocht niet.
Samaritanen waren namelijk geen zuivere afstammelingen van Abraham.
Ze waren een mengeling van joden, die bij de wegvoering naar Babel waren achtergebleven in het beloofde land en van heidense volken, die daar waren komen wonen. Halve heidenen. Onrein dus.
En met die onheilige handen mochten ze niet meebouwen aan de heilige tempel.
En dat zette kwaad bloed. Vijandschap. Haat.
Joden keken neer op Samaritanen. Gingen niet met Samaritanen om. Verkochten zelfs geen akker aan een Samaritaan. En als een Samaritaanse vrouw een baby kreeg, dan mocht een joodse vrouw haar niet helpen.
De Samaritanen hadden daarom zelfs een eigen heiligdom. Op de berg Gerezim.
Joden trokken ook niet graag door Samaria. Dat onheilige land.
Ze liepen daarnaast ook nog eens de kans om beroofd te worden. Vandaar.

Jezus trekt wel door Samaria.
En ontmoet die vrouw.
Want halverwege rust hij uit. Bij de stad Sichar. Bij de Jakobsbron.
Zijn discipelen gaan de stad in om wat eten te kopen.
Het is midden op de dag: het zesde uur. De zon schijnt fel op de droge aarde.
Als Jezus daar zit, komt er een vrouw aan om water te halen.
En ze raken in gesprek.
Het lijkt allemaal heel gewoon. Maar dat blijkt het niet te zijn.
Want als de discipelen terugkomen uit Sichar, dan zijn ze heel erg verbaasd, dat Jezus met die vrouw aan het praten is. En die vrouw eigenlijk ook.
Waarom is iedereen zo verbaasd, geschokt?

Omdat Jezus met een vrouw praatte in het openbaar. En dat deed je als man niet.

Vrouwen hadden in die dagen een heel lage positie. Ze telden niet mee. Mochten niet getuigen voor de rechtbank. Een vrouw kon je ook zomaar verstoppen. Als ze niet beviel, zette je haar op straat. Niets waard. En er waren toen nog geen "Blijf van mijn lijf-huizen".
Je had geluk als een andere man je nog wilde hebben.
En nu praat Jezus met een vrouw!!
Ja, en dan nog een samaritaanse ook!
En er was nog iets: ze was daar helemaal alleen bij die put. Midden op de dag.
Dat was heel raar. Er was iets met die vrouw.
Vrouwen gingen altijd samen water putten. Dat deden ze altijd 's morgens vroeg of tegen de avond. Als het wat koeler was. Niet om 12 uur als de zon op haar hoogste punt stond.
Zij wel.
Waarom?
Ze wist dat er dan geen anderen vrouwen zouden zijn. Ze wilde niemand ontmoeten.
Waarom niet?
Ze is een vrouw met een verleden.
Ze heeft al vijf mannen gehad. En de man waar ze nu bij woont is niet haar man. De mensen zagen haar als een overspeelster. Er werd over haar geroddeld.
En dat wist ze wel. Ze kende de praatjes. Elke dag komt ze alleen bij de put.
Als ze bij de bron komt doet ze alsof Jezus er niet is. Haar ogen staan kil en ontwijkend.
Jezus moet haar aanspreken.

Maar ziet u hoe ver weg deze vrouw is?
Zij is een vrouw, een samaritaanse, een vrouw met een verleden, een ander geloof ...
Alle reden dus voor Jezus om niet met haar te praten.
Maar wat doet Jezus?
Hij spreekt haar aan!
"Geef mij wat te drinken", zegt hij.
Ziet u wat hier gebeurt!??
Jezus vraagt een vrouw om water.
Hij maakt zichzelf heel afhankelijk. Klein.
Dezelfde stem, die de storm tot stilte bracht: "Zwijg, wees stil!".
Dezelfde stem, die Lazarus uit de machtige dood riep.
Dezelfde stem vraagt nu heel vriendelijk: "Geef mij te drinken".
Zo'n Heer hebben wij.
Hij veroordeelt haar niet. Hij dwingt haar niet tot bekering.
Hij begint aan de andere kant. Want hij zoekt haar hart.

Hoe doet Jezus dat?
Zegt Hij haar meteen maar even goed de waarheid, de rechter van hemel en aarde?
Fel en duidelijk?
Veroordeelt Hij haar? Nee.
Hij laat haar zelf ontdekken wat ze nodig heeft. Hij zoekt de weg naar haar hart. Stap voor stap laat Hij haar het grote geschenk zelf uitpakken, dat hij haar wil geven.

Heel vriendelijk klinkt zijn stem door de stilte: "Geef mij wat te drinken".
De vrouw is terecht verbaasd: "Hoe kunt u als jood aan mij, een Samaritaanse, om water vragen?".

En dan gaat Jezus meteen een stukje dieper: "Ik kan u levend water geven".

De vrouw denkt nietsvermoedend aan water uit de put.

Maar de put is wel 40 meter diep en Jezus heeft geen emmer bij zich.

Hoe kan Jezus dat water ooit naar boven krijgen?

Maar Jezus wil niet dat zij nu naar beneden, naar die diepe put kijkt. Hij wil dat ze omhoog kijkt. Naar de hemel. Want het water, dat zij echt nodig heeft, komt niet van deze aarde. Het komt van God. Het levende water van zijn liefde.

Hoe doet hij dat? Door een lange preek?

Nee. Ze moet het zelf ontdekken.

Hij vraagt: "Ga je man eens roepen en kom dan weer terug".

Het antwoord is kortaf: "Ik heb geen man".

Het lijkt wel of ze aanvoelt waar Jezus heen wil.

Dat Jezus naar de plek in haar hart tast, waar haar pijn zit. Haar levensverdriet. Haar schaamte. De plek in haar hart waar ze een muur om heeft gebouwd.

En zelfs die vriendelijke vreemdeling mag daar niet komen: "Ik heb geen man", zegt ze kortaf.

Maar Jezus wil daar nu juist wel binnen komen. Bij die pijnplek. Waar de zon van het leven soms zo fel op brandt. Omdat ze alleen dan zal begrijpen, waarom zij levend water van God nodig heeft.

En tot haar grote verbazing legt Jezus in één keer haar leven open: "Ik weet, dat je geen man hebt. Je hebt vijf mannen gehad en de man, waar je nu bij woont, is je man niet".

Jezus veroordeelt de vrouw niet met deze woorden. Zoals de mensen deden.

Hij bedoelt: "Wat is je aardse leven tot nu toe geweest? Vijf keer was je getrouwd en vijf keer ben je verstoten. Afdankt. En de man waar je bij woont is je man niet.

Is dat een leven?

Is dat liefde?

Wat heeft de zonde je leven toch droog gelegd.

Zo vaak gezocht naar liefde en zo vaak afgewezen. Weggegooid. Weggelopen.

Ongewenste intimiteit.

Een leven als een zwerftocht: van man naar man, van bron tot bron.

Bronnen, die steeds weer droogvielen. Bedrogen.

Kom je daarom alleen bij deze bron? Op het heetste uur van de dag? Om maar niemand te zien? Om de blikken te vermijden en de spot?

Van mensen, die wel graag over je praten, maar de pijn in je hart niet willen peilen?".

Jezus bedoelt: "Zie je dan niet, dat jouw leven snakt naar levend water? Naar vergeving, naar echte liefde en bescherming? Naar iemand die écht om je geeft?".

Zo legt Jezus de dorst in haar leven bloot.

Want alleen dan zal ze op zoek gaan naar water. Water voor haar hart.

Maar dat kon alleen omdat Jezus haar wilde ontmoeten.

Aandacht voor haar had. Voor haar diepste pijn. Omdat Hij haar niet eerst van een afstand veroordeelde, maar wilde luisteren.

Zo leert Jezus ons om elkaar op te zoeken. Te luisteren. Te vragen.

Hoe moeilijk dat ook kan zijn.

Maar zo gebeurt wel het wonder dat Jezus verlangde: ze drinkt leven water en wordt ook zelf een bron van levend water.
Ze laat haar kruik staan en loopt terug de stad in.
Ze spreekt al die mensen, die zo graag meed, die zo graag over haar roddelde, spontaan aan: "Ik heb de Messias gevonden! Hij wist alles van me!".
'Hij wist alles van me!' en toch voelde dat veilig.
Deze vrouw mag getuige zijn.
Een vrouw. Een Samaritaanse. Zelfs een vrouw met een verhaal.
Maar ze wordt door Jezus ingezet.
Zoals hij ook Maria van Magdala door hem bevrijd wordt en ingezet. Juist zij wordt getuige van het grootste nieuws: Jezus is opgestaan!
Zo loopt ook die Samaritaanse de stad binnen en vertelt het aan de mensen.
Ze wordt getuige. Een bron van levend water. Van bevrijding en blijdschap.

Ja, zo gaat dat, vertelt Petrus op Pinksteren:

"Aan het einde van de tijden, zegt God,
zal ik over alle mensen mijn geest uitgieten.
Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren,
jongeren zullen visioenen zien en oude mensen droomgezichten.
Ja, over al mijn dienaren en dienaressen
zal ik in die tijd mijn geest uitgieten,
zodat ze zullen profeteren."

Tenslotte.

Wat is nu precies de bron van die blijdschap?

Dat zie je heel mooi bij deze vrouw.

Het is voor haar een dag als alle andere. Ze haalt water bij de bron. In de hitte van weer een gewone dag. Een hoger doel had ze niet.

Maar wat gebeurt er: ze ontmoet de Messias!

En tot op de dag van vandaag wordt er over haar gesproken. Ze is beroemder dan een van ons!

Maar: hoe kan dat? Hoe kan dat, dat zij Jezus mocht ontmoeten en dat ik alleen maar kan dromen van zo'n ontmoeting?

Ze was niet eens aan het zoeken! Ze presteerde niets uitzonderlijks!

Nee, dat is waar.

En dat komt, omdat het om genade gaat!

Het is een verrassing van God. Een geschenk.

Het gaat in het christelijk geloof om genade. Om Gods onverdiende liefde.

En juist aan die vrouw uit Sichar kun je dat zien.

Want waarom zij? De meest ongedachte persoon uit heel Sichar.

Omdat het om genade gaat. Het maakt niet uit wie je bent en wat je hebt gepresteerd.

Iedereen mag God ontmoeten.

Dat is de bron. God zelf. Zijn genade.

Een God, die alles van je weet en je toch niet weggooit als oud vuil.

Maar die ons waardevol vindt. Geneest.

Amen.